

Ալեքսանդր Շիրվանզադե

Պատվի համար

Արարված երրորդ

Նույն տեսարանը: Երեկո է: Վարագույրը բարձրանալիս բեմում տիրում է կիսախավար: Բոլոր դռները ծածկված են, միայն նախասենյակի դռների մի թևը բաց է: Այնտեղ լուստ մի շերտ, թեք գծով անցնելով բեմով, ընկել է դաշնամուրի վրա, որի քով Մարգարիտը նստած նվագում է ինչ-որ թախծալի եղանակ: Նրա ամբողջ մարմինը մթնումն է, միայն գլուխն է երևում լուստ շերտի մեջ:

Միաժամանակ բեմի վրա, բացի Մարգարիտից, ոչ ոք չկա: Հեռու լսվում է գանգակի հնչյուն: Սեղանատան դռներից դուրս է գալիս Ջարրոտին և անցնում է օրիորդների սենյակները:

ՏԵՄԻԼ 1

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԵՎ ԲԱԳՐԱՏ

ԲԱԳՐԱՏ – (Դուրս է գալիս ձախ կողմի դռներից ֆրակով և կրծքին տեխնոլոգիական ճեմարանի նշան, փողկապը կապելով): Միշտ միևնույն տխուր եղանակը օրվա միևնույն միջոցին:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Նվագելով) Ասում են, ժամերն իրանց տրամադրությունն ունին: Երեկոները ես տխրում եմ ու հուզվում և միշտ այս եղանակը հիշում:

ԲԱԳՐԱՏ – Եվ նվագում ես պոետիկական մթության մեջ, որպես իդեալական սիրահար: Բայց ինձ ներիր, ես ասում եմ խավարը: (Շուտ է տալիս սեղանատան դռների մոտ էլեկտրական թելի կոճակը): Առաստաղից քաշ արած ջահը տարածում է պայծառ լույս:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Բավական է: (Դադարում է նվագել և դաշնամուրի կափարիչը ցած գցում: Նկատում է Բագրատի պատրաստությունը): Այդ ո՞ր ես պատրաստվում:

ԲԱԳՐԱՏ – (Կանգնելով հայելու առջև, որ փողկապն ուղղի): Տեխնոլոգիաների երեկույթ: Գնա, հագնվիր, քեզ էլ տանեն: Ռոզալիան պատրաստվում է: Դու այնտեղ կտեսնեն տեղական ինտելիգենցիայի ընտիր մասը:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ինչո՞ւ ընտիր:

ԲԱԳՐԱՏ – Երեկույթում միայն ինժեներներ են լինելու: Դու այնտեղ չես տեսնիլ ոչ պորտֆելի և ոչ ռուբլու հերոսներին, այսինքն՝ ոչ իրավաբաններին և ոչ բժիշկներին:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ինչպես երևում է, շատ մեծ կարծիք ունիս քո մասնագիտության մասին:

ԲԱԳՐԱՏ – Եռանդի, խելքի և ժամանակիս իսկական ներկայացուցիչներն ինժեներներն են: Կգա՞ս, թե չէ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ես տրամադրություն չունիմ երեկույթ գնալու:

ԲԱԳՐԱՏ – Չսիրեցի սկզբից ևեթ այդ խոսքը – տրամադրություն: Մարդուս իրանիցն է կախված այսպես կամ այնպես տրամադրել իրան: Ահ, այս անիծվածը չի կապվում:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Մոտենում է, օգնում փողկապը կապելու) Քեզ համար հեշտ է այդ ասել: Դու հաշտվում ես կյանքի բոլոր հանգամանքների հետ:

ԲԱԳՐԱՏ – Եթե, իհարկե, հանգամանքներն արժանի չեն դիմադրության:
Հակառակ դեպքում գիտեմ առողջ դաստոյությունք կովել նրանց դեմ:
(Մարգարիտն ուղղել է Բագրատի փողկապը): Շնորհակալ եմ: (Նայելով
եղունգներին): Գիտես, սիրելիս, մեր ժամանակի միակ գերիշխանը
բանականությունն է: Այս տեսակետից ես չեմ կարող արդարացնել վերջին
ժամանակվա քո տխրությունը, որ արդեն սկսել է բողոքի ձև ստանալ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Կկամենայի ես էլ ուրախ լինել քրոջս պես, թոչկոտել, ինչպես
անհոգ թոշուն: Կկամենայի ոչնչի մասին չմտածել, բացի իմ անձնական
գվարճություններից: Բայց, ինչ արած, չեմ կարող: (Հառաչելով, արմունկները
հենում է դաշնամուրին):

ԲԱԳՐԱՏ – (Հեզնաբար): Միրահարված ես, տանջվում ես մի անգուգական
երիտասարդի, մի աննման իդեալիստի համար: (Լուրջ): Բավական է,
Մարգարիտ: Ես չունիմ իրավունք քեզ հանդիմանելու, բայց այլևս լռել չեմ
կարող: Բավական է: Թող երեխայությունդ: Դու չափահաս օրիորդ ես, պետք է
հասկանաս, որ չունիս իրավունք սիրելու քո հարազատ ծնողի գրպարտչին:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Գլուխը բարձրացնելով) Իսկ եթե նա գրպարտիչ չէ, այն
ժամանակ:

ԲԱԳՐԱՏ – Դու համոզվա՞ծ ես:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Դրականապես և եռանդով) Ավելի քան համոզված եմ:

ԲԱԳՐԱՏ – Քույր, ինձ թվում է, որ քո ուղեղը սկսում է խանգարվել: Տխմար սիրո
զգացումը հարբեցրել է քեզ: Եթե այդպես շարունակես, ես քեզ էլ կատեմ,
ինչպես առում եմ նրան:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ինձ համար այսուհետև միևնույն է: Ես ունիմ իմ ձեռքում
փաստեր, որոնք քարերին անգամ կարող են համոզել, թե մեր հայրը կողոպտել է
մի որբ ընտանիք, և կողոպտել է ամենայն անգթությամբ:

ԲԱԳՐԱՏ – Շփոթված և միևնույն ժամանակ վրդովված: Մարգարիտ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Հայրիկի ցանկությանը եւ Օթարյանից պահանջեցի նրա դոկումենտները: Նա տվեց, Բագրատ, բոլորը, ինչ որ ասում է նա ճշմարտություն է: Ահ, այս միտքը կարող է ինձ խելքից հանել: (Ընկճված անցողարձ է անում: Լռություն):

ԲԱԳՐԱՏ – (Շփոթված, չգիտե ինչ անե): Դու ինձ բոլորովին շփոթեցրիր: Որտե՞ղ են այժմ այդ գրավոր ապացույցները:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Այնտեղ, իմ սենյակում, գրասեղանիս մեջ:

ԲԱԳՐԱՏ – Խոսե՞լ ես հայրիկի հետ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Այո:

ԲԱԳՐԱՏ – Ի՞նչ է ասում նա այդ փաստաթղթերի դեմ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ի՞նչ կարող է ասել մի հանցավոր, որին ներկայացնում են իր հանցանքի լուսանկարը: Նա շփոթվեց, կարմրեց, կապվեց, բայց հերքել, իհարկե չկարողացավ: Գնա պարահանդես, առավոտը, եթե կամենաս, կարող ես բոլորը կարդալ:

ԲԱԳՐԱՏ – Ա, ինչ պարահանդես: Ես ամեն ինչ մոռացա: Ուրեմն ճիշտ է, որ մեզ սպառնում է սնանկություն:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ախ, քեզ սնանկությունն է անհանգստացնում, իսկ ինձ տանջում է անպատվությունը: Այժմ ամեն ինչ կախված է Օթարյանի կամքից:

ԲԱԳՐԱՏ – Նա կկամենա թե անպատվելի և թե սնանկացնել մեզ: Նա սուկալի ոխ ունի իմ դեմ: Տույց տուր ինձ: Ես ուզում եմ իմ աչքով տեսնել այդ թղթերը և անձամբ հավաստիանալ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Խորհրդավոր և եռանդով): Բայց զգույշ, նրանց ապահովությունը պատվովս եմ երաշխավորել:

ԲԱԳՐԱՏ – (Վիրավորված): Ես ավագակ չեմ, Մարգարիտ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Գնանք: Տես և համոզվիր, թե ումի փողերով ես ուզում մեծ-մեծ ձեռնարկությունները սկսել: Գնում են խորքի ձախ դռներով, այն է՝ օրիորդների սենյակները:

ՏԵՄԻՆ 2

ԱՆԴՐԵԱՍ ԵՎ ՍԱՂԱԹԵԼ

Գալիս են նախասենյակից

ԱՆԴՐԵԱՍ – Նա աղջիկ չէ ինձ համար, դատավոր է: Ամբողջ գիշեր աչքերս չեն փակել, ամբողջ օրը տանջվել եմ: Ես կարծում էի, որ այդ թղթերը կորած են: Էհ, ասում էի, կնիկ է, խելքը բան չի կտրիլ: Քի՞չ է պատահել, որ կանայք իրանց մարդուց մնացած հարկավոր թղթերն այրել են: Բայց այդ մեկը հիմարներից չի եղել, պահել է, որ այսօր որդին գլխիս փորձանք բերի: Նա չի խնդրում, Մաղաթել, այլ, հոգեհանի պես պահանջում է, որ վիզս ծռեն այդ լակոտի առջև, մեղա գամ և տամ նրան կարողությանս կեսը:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Դու ինքդ աչքովդ տեսա՞ր այդ թղթերը:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Տեսա, բաս չէ՞: Նա ցույց տվեց մոր մոտ: Կանգնեց հեռվում, մեկ-մեկ կարդաց, հիշեցրեց բոլորը և հետո իսկույն փակեց իր գրասեղանի մեջ:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Իհարկե, մայրն էլ պակասը լրացրեց, պատմելով աղջկան իր գիտեցածը:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Օ, քույրդ Աստծու պատիժն է իմ գլխին: Ինձ պաշտպանելու տեղ, ավելի խայտառակեց աղջկա մոտ: Ես կատաղեցի, հարձակվեցի վրեն, որ տեղնուտեղը խեղդեն նրան: Բարեբախտաբար, Մարգարիտը ժամանակին մեջ ընկավ, չթողեց: Նա փաթաթվեց մոր վզին: Պետք է տեսնեիր, ինչպես էր լաց լինում: Դիակիս վրա էլ նա այնքան արտասուք չի թափիլ: Եվ հետո, երբ ուշքի եկավ, ինչ խոսքեր, Տեր Աստված, ինչ լեզու: Հայրիկ, ասում է, մոլորվել կարելի է, բայց պետք է գղջալ, չգղջալն ավելի անագնվություն է: Ումի՞ց է սովորել այդ բաները:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Ո՞ւմից: Իհարկե, հենց այդ լակոտից: Դե Աստված գիտե էլի ինչեր սովորացրած կլինի:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Փորձեցի ինձ արդարացնել: Ասացի, ընկերս մեռնելիս տափերը գին չունեին, եկամուտ չէին բերում, ի՞նչ կարող էի տալ որբերին: Ասացի, հետո են թանկացել, իհարկե, իմ բախտից, որովհետև եթե մեռելը բախտ ունենար – չէր մեռնիլ: Բայց ես խոս իմ ընկերոջ որբերին չեմ մոռացել: Ես օգնել եմ, հիմա էլ ուզում եմ օգնել, միշտ կօգնեմ, ձեռք վերցրու: Ոչ, ասում է, դու պարտավոր ես տալ նրանց բոլորը, ինչ որ հասնում է օրենքով: Լսո՞ւմ ես, Սաղաթել, բոլորը տալ: Կարծում է այդ կարելի բան է, կարծում է, որ դա փող չէ, թեկուզ գողացած փող: Բայց փողը դեռ մի կողմ, իսկ պատի՞վս: Ի՞նչ կմտածեն մարդիկ: (Անցուդարձ է անում):

ՍԱՂԱԹԵԼ – Ինչ պիտի մտածեն: Կասեն, որ Էլիզբարովը գող էր և այժմ, դատաստանից վախենալով, գողացածը հետ է տալիս: Արի ու այն ժամանակ երևացիր հասարակության մեջ: Աչքերդ թքով կհանեն: Իսկ ե՞ս... ես քեզ կհամարեմ հիմարի մեկը...

ԱՆԴՐԵԱՍ – Մնում էր մի բան, այն էլ փորձեցի: Ասացի, աղջի, սիրում ես այդ երիտասարդին, նա էլ քեզ է սիրում: Էլ դրանից լավ բան: Ես ձեզ պսակեմ: Լավ օժիտ կտամ, տուն ու տեղ կսարքեմ: Տուր ինձ թղթերը:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Հը՞, դրա՞ն ինչ ասաց:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Ոչ, հայրիկ, ասում է, ես քեզանից փողի օժիտ չեմ ուզում, այլ պատվի օժիտ: Քանի որ դու ընկերոջդ գերեզնամի առջև մեղավոր ես, ես չեմ կարող նրա որդու հետ բախտավորվել: Նա ամեն բոպե իրավունք կունենա երեսիս ասելու. «Հայրդ կողոպտել է հորս»: Այդ նախատինքն ես տանել չեմ կարող իմ ամուսնուց:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Լեզվին նայիր, լեզվին: Փիլիսոփայի պես է խոսում:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Ախ, Մարգարիտն իր պապի ժառանգն է, քո հոր կտորը: Երեկ, երբ նա խոսում էր, ինձ թվում էր, որ նրա հետևում, պատի տակ, կանգնած է

տեր-Սիմոնը՝ Ավետարանի խոսքերը բերանում:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Բայց ախար, հայրս հոգևորական էր, պարտավոր էր ճշմարտություն քարոզել, իսկ մենք աշխարհականներ ենք, մեր բանն ուրիշ է: Ինչո՞ւ չեն հասկանում այդ կանայք:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Հիմա ճանապարհ ցույց տուր ինձ, Սաղաթել: Ի՞նչ անեն, ինչպե՞ս ազատվեն այդ լակոտից:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Ինչ պիտի անես: Ինքդ վաղուց ես գտել ճանապարհը: Արա այն, ինչ որ վճռել ես անելու:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Այո, պետք է անպատճառ անել, ուրիշ ելք չկա: Ես հենց դրա համար աշխատեցի, որ այդ թղթերը Մարգարիտի ձեռքն անցնին:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Բայց պետք է անել շուտով, հենց այս գիշեր, վաղն ուշ կլինի:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Սուս, ոտների ձայն են լսում: Գալիս են: Գնանք իմ սենյակը, այնտեղ կմտածենք ինչպես գլուխ բերենք այդ բանը: (Գնում են աջ կողմի առաջին դռներով):

ՏԵՍԻԼ 3

ՄԱՐԳԱՐԻՏ, ԲԱԳՐԱՏ ԵՎ ՌՈԶԱԼԻԱ

Դուրս են գալիս միաժամանակ օրհորդների սենյակից:

ԲԱԳՐԱՏ – (Հուզվում է) Բոլոր կասկածներս փարատվեցին, վտանգն անխուսափելի է:

ՌՈԶԱԼԻԱ – (Հագնվել է պարահանդեսի համար: Ձեռնոցներն է հագնում): Ես էլ ասում եմ քույրս երեկ ինչ թղթեր էր քրքրում և ինձ տեսնելիս թաքցնում: Ինչ ասել կուզիս երևելի սիրահարական նամակներ են – պայմանագրեր, առևտրական թղթեր, ֆի: (Մոտենում է հայելուն և դիտում իրան):

ԲԱԳՐԱՏ – (Մտազբաղ, ձեռքերը մեջքին դրած, անցել է բեմի աջ կողմը): Ասա, ինձ, Մարգարիտ, կարո՞ղ ես այդ թղթերը մի քանի օր պահել մոտդ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ոչ:

ԲԱԳՐԱՏ – Ինչո՞ւ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ես խոսք եմ տվել վաղը վերադարձնել նրան:

ԲԱԳՐԱՏ – Ես կարծում եմ, նախքան վերադարձնելը, հարկավոր է մի լավ մտածել:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ի՞նչ ես ուզում ինձանից, պարզ ասա:

ԲԱԳՐԱՏ – (Տատանվելով) Ինձ թվում է, որ խելացի բան չէ մի այսպիսի գեներ վերադարձնել մեր հակառակորդին:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ի՞նչ, ուրեմն, դու պահանջում ես, որ ես...

ԲԱԳՐԱՏ – (Սառը) Որ դու այդ թղթերը չտաս Օթարյանին:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Վրդովվելով) Ուրեմն դո՞ւ... Ամաչիր կրծքիդ նշանից, Բագրատ:

ԲԱԳՐԱՏ – (Գրգռվելով) Էհ, թող այդ դատարկ ֆրագները, ի սեր Աստծո: Ես գիտեմ, որ այդ պարոնը քո գլուխը մտցրել է մի քանի վայրիվերո մտքեր: Բայց մենք ասպետների դարում չենք ապրում:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Դառն հեզնությամբ) Կարծես, մեծ ասպետություն է տարրական ազնվություն, հասարակ մարդկային խիղճ ունենալը:

ԲԱԳՐԱՏ – Խղճի և ազնվության մասին ամեն մարդ իր գաղափարն ունի: Էականն այն է, որ եթե այդ թղթերն անցնեն Օթարյանի ձեռքը, ես կգրկվեմ իմ գործարանից: Իսկ այդ կնշանակե՞ ծովը նետել իմ բոլոր ծրագրերը: Դու շատ լավ գիտես, որ ես այդ գործարանով հիմք եմ դնում իմ ապագա ուժին, ազդեցությանը և բախտավորությանը: Ես ուզում եմ լինել հզոր ֆինանսական այուն, մեկն այն հսկաներից, որոնց ձեռքումն է մեր ժամանակի ամենամեծ ուժը –

կապիտալը:

ՌՈԶԱԼԻԱ – Մի մարդ, որ կարող է հազարավոր անգործների համար աշխատանքի դուռը բաց անել և խեղճ ընտանիքներ կերակրել: Ես քեզ հասկանում եմ, Բագրատ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Եվ այդ բոլորը ուրիշի փողերով:

ԲԱԳՐԱՏ – Զավակները պատասխանատու չեն իրենց հայրերի փոխարեն: Մեր ծնողների անցյալը մեզ համար մեռած պատմություն է:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Որը սակայն այսօր հարություն է առել և արատավորում է մեր ամբողջ գերդաստանը:

ԲԱԳՐԱՏ – Պետք է, ուրեմն, խեղդել այն և նորից հանձնել գերեզմանին:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Խորին դառնությամբ) Բագրատ:

ԲԱԳՐԱՏ – Ահ, ո՞ւմ հայրը չի գրկել մեկին կամ մյուսին, այս կամ այն կերպ: Վերջապես, հենց նորերից ո՞ր մեկը չի գրկում կամ հարստահարում: Տարբերությունն այն է, որ հները գրկում էին հին ձևով, նորերը գրկում են նոր ձևով: Մարգարիտ, ներկա դեպքում պետք է լինել ավելի խելացի, քան զգայուն:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Խորին սրտմտությամբ) Այսինքն՝ ավելի շահամոլ, քան ազնիվ: Թույլ տալ ծնողին կողոպտել մի որբ ընտանիք և փողոցները զցել: Մասնակից լինել նրա ծանր հանցանքի՞ն, շարունակել նրա սկսածը: Եվ ինչո՞ւ: Որպեսզի ապրենք այս փառահեղ պալատում, ոսկեգօծ կահ-կարասու մե՞ջ, զուգվիներ - գարդարվիներ, բալեր ու պարահանդեսներ՝ այցելենք: Ոչ, ոչ, ես չեմ կարող և չեմ ուզում անել այդ: (Անցնում է դեպի ձախ):

ՌՈԶԱԼԻԱ – (Ատելությամբ և գրգռված): Տա-տա, տա-տա, ինչ քաջն ես եղել: Ես չգիտեի, դու կատարյալ հերոսուհի ես:

ԲԱԳՐԱՏ – (Զգալով, որ շատ հափշտակվեց): Մարգարիտ, ես հարգում եմ քո գաղափարները, բայց մի հափշտակվիր: Մտածիր, ինչ մթնոլորտում ենք

ապրում: Մեր հասարակության մեջ քո արածը ոչ ոքին չի հիացնիլ, ընդհակառակը, շատերը քեզ կհամարեն հիմար:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ես հասարակության համար չեմ անում, այլ իմ խղճի համար:

ՌՈԶԱԼԻԱ – (Կատաղի): Ջգվում եմ այդ տեսակ ֆրագյորներից (Բագրատին): Ջուր ես աշխատում նրան բան հասկացնել: Նրա վրա միայն ուժը կարող է ազդել: Խլիր նրա ձեռքից այդ թղթերը, պրծավ գնաց:

ԵՐԱՆՈՒՅԻ – (Երևում է սեղանատան դռների մեջ):

ԲԱԳՐԱՏ – (Նույն մեղմ տոնով): Գոնե վաղը մի հանձնիր: Սպասիր մի քանի օր, միասին կխորհրդակցենք: Դու խելոք ես, չես կամենալ մեզ մեր թշնամու ձեռքը գցել:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ահա մեր մայրը, թողեք տեսնենք, նա ինչ է ասում:

ՏԵՄԻԼ 4

ՄԱՐԳԱՐԻՏ, ԲԱԳՐԱՏ, ՌՈԶԱԼԻԱ, ԵՐԱՆՈՒՅԻ, հետո ԶԱՐՈՒՅԻ

ԵՐԱՆՈՒՅԻ – (Առաջ է գալիս, ձեռքերը ծոցը դրած, տխուր): Այսքան տարի այդ մարդու արարքները թաքցրի երեխաներիցս, Աստծուն է հայտնի ինչ տանջանքներով: Գիշեր-ցերեկ մտածել եմ այդ բանի մասին: Ժամանակ-ժամանակ բերան եմ բաց արել, խոսքս կտրել է գոռոցով: Լռել եմ ու կրակս ներսումս պահել:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Լսո՞ւմ եք:

ԲԱԳՐԱՏ – Մայրիկ, դու շատ ես լարված հայրիկի դեմ:

ԵՐԱՆՈՒՅԻ – (Սրտմտությամբ) Սուս, դու ոչինչ չգիտես: Հայրդ իր հոգին ծախել է սաղայելին: Երեկ գիշեր երագումս տեսա հանգուցյալին: Կանգնած էր մեր դռների մոտ, վիզը ծուռ, ձեռքը ծոցը դրած, դեղնած, մաշված: Նա ասում էր. «Երանուհի, դու խոս գիտես, որ մենք եղբայրներ ենք եղել, միասին ենք

աշխատել այդ հարստությունը, ինչն՞ու ես թողնում, որ նա երեխաներիս գրկի մի կտոր հացից»: Ախ, շատ են ուզեցել շթողնել, բայց ո՞վ է ինձ լսել: Բագրաս, ինք տարի է այդ մարդը գերեզմանից անիծում է մեզ:

ԲԱԳՐԱՏ – (Գրգռված): Մեռելների անեծքի վրա երկու արշին հող է ծանրանում:

ԵՐԱՆՈՒՅԻ – Ախ մի խոսիր եղբորս պես, մեղք է: Մենք ամենքս պարտական ենք ահեղ դատաստանի առաջ: Ես էլ եմ պատասխանատու, որ չեմ կարողացել հորդ հեռացնել չար ճանապարհից: Ես դողում եմ սարսափից:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Հագիվ կարողանալով հուզմունքը զսպել): Ոչինչ, մայրիկ: Հանգստացիր: Հայրիկը բարի է, խելոք է, նա իր սխալը կուղղի:

ԵՐԱՆՈՒՅԻ – (Ձեռքով հուսահատական շարժում է անում): Էհ, որ մեկը...

ՋԱՐՈՒՅԻ – (Ներս է մտնում սեղանատնից): Կլուբից ձեզ տելեֆոնով խնդրում են:

ԲԱԳՐԱՏ – Ահ, այդ երեկոյթն էր: Ես մոռացա, որ կարգադրիչ եմ:

ՌՈԶԱԼԻԱ – Դե, գնանք, շատ ուշացանք:

ԲԱԳՐԱՏ – (Մոտենում է Մարգարիտին): Հույս ունեմ, որ մինչև առավոտ միտքդ կփոխես:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Չափազանց ազդվել է մոր խոսքերից, զգացված փաթաթվում է նրա պարանոցին): Մայրիկ, ինչ լավ սիրտ ունես:

ԵՐԱՆՈՒՅԻ – (Շոյելով նրա գլուխը): Արի, աղջիկս, դու ես իմ միակ մխիթարությունը: Դրանք ուրիշ հոգի ունեն, օտար են ինձ համար: (Համբուրում է):

ԲԱԳՐԱՏ – Ատելով ատում եմ այդ տեսակ սենտիմենտալ տեսարանները: (Դուրս է գալիս նախասենյակի դռներով):

ՌՈՉԱԼԻԱ – Պսիխոպատկա (Հետևում է եղբորը):

ՋԱՐՈՒՀԻ – (Ռոզալիային ուղեկցում է նախասենյակ):

ՏԵՄԻԼ 5

ՄԱՐԳԱՐԻՏ, ԵՐԱՆՈՒՀԻ ԵՎ ՍՈՒՐԵՆ

ՍՈՒՐԵՆ – (Դուրս է գալիս ձախ կողմի դռներից): Գնա՞ց, վերջապես, եռանդուն կոներսանտը, ճարպիկ սպեկուլյանտը, աստաղը շուտ տված ամերիկացին: Կեցցես, Մարգարիտ: Ես այնտեղից բոլորը լսում էի: Մամա, այս անգամ անատակ որդիդ քեզ հետ համաձայն է: Տուր ձեռքդ համբուրեմ: Այսօր ես տեսնվեցի Օթարյանի հետ: (Մարգարիտին): Թույլ կտա՞ս խոսել մայրիկի ներկայությամբ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ես մայրիկից գաղտնիք չունեմ:

ՍՈՒՐԵՆ – Պետք է խոստովանեմ, որ ջենտլմենն տղա է: Ես լավ չէի ճանաչում նրան: Այսօր շատ հավանեցի: Նա ասում է. «Ես աղքատ եմ, աղքատ էլ կմնամ, միայն թե Մարգարիտը չդադարի ինձ սիրել»: Լսո՞ւմ ես. պետք է մեծ սիրտ ունենալ, որպեսզի սիրո համար հրաժարվել ահագին ժառանգությունից: (Ջարուհուն, որ վերադարձել է սենյակից և ականջ է դնում): Կորիք, ի՞նչ ես ականջ դնում:

ՋԱՐՈՒՀԻ – (Գնում է սեղանատուն):

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Իսկ դո՞ւ ինչ ասացիր նրան:

ՍՈՒՐԵՆ – Ե՞ս: Ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ կարող էր ասել ինձ նման մի գիժ: Ես նրան ասացի. «Արտաշես, իմ քույրը հպարտ աղջիկ է: Նա քեզանից գոհաբերություն չի ընդունիլ: Դու վեհանձնությամբ նրանից գերազանցել չես կարող»:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Շնորհակալ եմ:

ՍՈՒՐԵՆ – Սրանով էլ վերջացավ մեր բանակցությունը: Այժմ լսեցեք իմ կարծիքը, ես էլ ընտանիքի անդամ եմ: Եթե ապացուցված է, որ մեր հայրը գրկել է Օթարյանին, ամենքս պարտավոր ենք պահանջել, որ նա գրկվածներին բավարարություն տա:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Մայրիկ լսո՞ւմ ես ինչ է ասում:

ՍՈՒՐԵՆ – Էհ, ինչ ես մայրիկին խոսեցնում իմ մասին: Նա ինձ վրա խաչ է դրել: Ես շաղատան եմ, փչացած: Բայց թող հայտնի լինի ձեզ, որ շուտով կհրաժարվեմ իմ բաժին ժառանգությունից, քան կհամաձայնվեմ, որ մարդիկ երեսիս ասեն. «Դու կողոպտիչի որդի ես»: Այս մեկն արդեն վճռված է և ստորագրված: (Միգար է վառում):

ԵՐԱՆՈՒՀԻ – Խելքս քեզանից բան չի կտրում: Համ այդ ես ասում, համ էլ ինքդ կողոպտում ես հորդ:

ՍՈՒՐԵՆ – Աա, դու մտրիակների մասի՞ն ես ակնարկում: Մամա, Աստված վկա, ես չեմ հնարել այդ բանը, այլ քեռիս, քո պատվարժան եղբայրը: Նա, օ, նա Շեյլոկի խնամին է: Նա ինձ պարտք է տալիս միայն այն պայմանով, որ մեկին հինգ-տասը ստանա հորս մահից հետո: Բայց ազահությունը երբեմն մարդուն հիմարացնում է: Այժմ նա իմ պատվարժան քեռին վախենում է, որ հայրիկից շուտ կճանապարհվի ի վերին Երուսաղեմ: Մամա, մի նեղանար, եղբայրդ մարդ չէ, այ գայլի ախորժակից և աղվեսի խորամանկությունից կազմված վիճեգրես: Իսկ ես թեև անառակ եմ, բայց ջենտլմեն եմ: Երևի Բագրատն ինձ վախկոտ անվանեց: Իբրև թե ապտակ եմ կուլ տվել: Ուզո՞ւմ ես իմանալ, ինչո՞ւ եմ կուլ տվել:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ – Ես չեմ ուզում լսել այդ բաները, չեմ ուզում:

ՍՈՒՐԵՆ – Ոչ, այս մեկը լսիր: Ես ապտակը ստացել եմ մի շատ պատվարժան կնոջ պատճառով: Եթե կուլ չտայի պիտի կովեի, եթե կովեի, այդ կինը պիտի խայտառակվեր: Լսիր, ինչպես պատահեց:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ – (Ականջները փակելով): Չեմ ուզում լսել, չեմ ուզում:

ՍՈՒՐԵՆ – Դե լավ, թող մնա: Լսեցի՞ր: Մարգարիտ, հայրիկը պարտավոր է իր անունն ազատել խայտառակությունից: (Ժամացույցին նայելով): Օ, տասնկեսն է, ես շոգիացա...

ԵՐԱՆՈՒՀԻ – Էլի ո՞ր ես գնում կեսգիշերին, անառակ...

ՍՈՒՐԵՆ – Ասողերն ուսումնասիրելու: Աղովան ինձ սպասում է: (Գնում է նախասենյակի դռներով, երգելով):

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Տեսա՞ր, մայրիկ, շառլատան որդիդ ավելի ազնիվ է դատում, քան խելոքը:

ԶԱՐՈՒՀԻ – (Սեղանատան դռներից): Խոհարարը հարցնում է ընթրելո՞ւ եք:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ – Ես չեմ ուզում: Ահ, էլի գլխացավս բռնում է:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Ես էլ չեմ ընթրելու: (Զարուհին գնում է): Մայրիկ գնա, պատկիր, քո ներվերը բոլորովին քայքայվել են: Ես էլ ամբողջ գիշեր չեմ քնել, գլուխս պտտվում է անքնությունից: (Համբուրվում է մոր հետ և անցնում իր սենյակ):

ԵՐԱՆՈՒՀԻ – (Ելելով նրա ետևից թախծալի): Երանի դու ինձանից բախտավոր լինես: Ահ... (Անցնում է սեղանատուն):

ՏԵՄԻԼ 6

ԱՆԴՐԵԱՍ ԵՎ ՍԱՂԱԹԵԼ

Դուրս են գալիս աջ կողմի առաջին դռներից, երբ Երանուհին արդեն բոլորովին հեռացել է:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Փառք Աստծո, վերջապես ցրվեցին: Այո, գիշերն ավելի լավ է, քան ցերեկը: Մթությունը մեղքի ընկերն է:

ՍԱՂԱԹԵԼ – (Տերողորմյայի տատիկները մեկ-մեկ զցելով): Խեր, շառ, Աստված: Խեր, շառ, Աստված: Խեր: Ինչքան զցում եմ խեր է գալիս:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Բայց սիրտս ասում է, որ լավ բան չենք մտածել անելու:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Ավելի վատ կլինի եթե չանես: Բացատրել ես, խնդրել ես, աղաչել ես, չի եղել, ճարդ ինչ: Խոն չես կարող պատիվդ թողնել թշնամուդ ձեռքում:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Չանգակ տուր, տեսնենք ինչ են անում:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Չայն-ձուն չի լավում: (Մատը սեղմում է էլեկտրական զանգակի կոհակին՝ որ գտնվում է աջ պատի առաջին դռների մոտ: Բեմի հետևից լավում է զանգակի թույլ հնչյունը):

ԱՆԴՐԵԱՍ – Քեզ համար ինչ, դու քո բանը դրստեցիր: Լավ կուրտած է իմ մեղքն ինձ ծախելու համար – հինգ հարյուր սաժեն տափ:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Ես քեզ խնդրեցի՞, որ ինձ այս գործին խառնես:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Դե լավ: (Չարուհուն, որ ներս է մտել սեղանատանից): Ո՞վ կա սեղանատանը:

ՉԱՐՈՒՀԻ – Ոչ ոք:

ԱՆԴՐԵԱՍ – (Կեղծ բարկանալով): Բա ինչո՞ւ ես ճրագները վառել: (Չարուհին ուզում է գնալ): Խանումդ ի՞նչ է անում:

ՉԱՐՈՒՀԻ – Հենց հիմա պառկեց: Էլի գլխացավը բռնել է:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Պրծանք, այդ էր պակաս: Կանչիր այստեղ Մարգարիտին:

ՉԱՐՈՒՀԻ – Նա քնած է:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Քնա՞ծ: Այդպես շո՞ւտ: Լավ գնա: Մենք կուրբ ենք գնում, ասա խանումիդ: Դու էլ կարող ես հանգստանալ: Ես ինքս դռները կփակեմ:

Հարկավոր չես: Հանգցրու սեղանատան ճրագները, դուք տնտեսություն ասած բանը չգիտեք: Կարծես ես փող եմ կտրում կամ մարդ կողոպտում, որ ամեն ինչ շոայում եք; Գնա:

ԶԱՐՈՒՅԻ – Գնում է սեղանատուն: Փոքր անցած, այստեղ տիրում է մթություն:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Մեկը հիվանդ է, մյուսը քնած, Աստված ինքն է օգնում քեզ:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Ահ մի հիշիր այս բոլորին Աստծու անունը: Նա ավելի կբարկանա մեզ վրա: Լավ էր, չէ՞, որ ասացի, թե կլուր ենք գնում: Տես ով կա նախասենյակում: (Սաղաթելը նայում է դեպի նախասենյակ): Դռները կողպիր. (Հուշիկ նայելով մոտենում է Մարգարիտի սենյակի դռներին և ականջ դնում: Նայում է իր գրպանի ժամացույցին և վերադառնում բեմի կենտրոնը):

ՍԱՂԱԹԵԼ – (Նախասենյակը նայելուց հետո դռները ծածկում է) Այնտեղ որ որ չկա: Ավելի հարմար ժամանակ չէիր կարող ընտրել: (Տերողորմյան դնում է գրպանը): Ինչի՞ մասին է մտածում:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Երբ սատանան մարդու գլխի մեջ մի շար միտք է մտցնում, սրտի մեջ էլ մի ահ է գցում: Ծածկիր սեղանատան դռները: (Սաղաթելը ծածկում է): Կարծես, այնտեղից աչքեր են նայում մեզ: Մոտս կաց: (Նստում է բազկաթոռներից մեկի վրա):

ՍԱՂԱԹԵԼ – (Գալով բեմի առաջ) Էհ, շատ բաներ ես արել, արա այդ մեկն էլ:

ԱՆԴՐԵԱՍ – (Կիսածայն) Արել: Ես մենակ չեմ արել, դու էլ միշտ հետս ես եղել: Էհ, էլի հորդ կերպարանքն եկավ, կանգնեց աչքիս առաջ: Նա ասում էր. «Չարը չարության ճանապարհում կկորչի»:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Էհ, դու էլ ժամանակ գտար հորս հիշելու:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Հիսունվեց տարեկան մարդ եմ, Սաղաթել, գլխովս հազար ու մի փորձանք է անցել: Երդում եմ կոտրել, միամիտներ եմ խաբել, խեղճեր եմ գոփել ու կողոպտել, երեք անգամ կաշառքով ազատվել եմ դատաստանից, բայց երբեք այս դրության մեջ չեմ եղել: Ինչի՞ցն է այս, Սաղաթել: Այ, տես, սառը քրտինքը պատեց մարմինս:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Վաղն այս ժամանակ կհաշվես ու կտեսնես, որ մոտ յոթ հարյուր հազար ռուբլու կալվածք է մնացել ձեռքումդ:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Ազահություն, աշքածակություն, ուրիշ ոչինչ:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Էհե, դու սկսում ես դատողություններ անել: Շտապիր գիշերն անցնում է:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Չկարծես, թե միայն փողի համար եմ անում Սաղաթել: Ոչ, այլ այդ լակոտին խրատելու համար: (Վեր է կենում):

ՍԱՂԱԹԵԼ – Իհարկե: Այստեղ պատվի խնդիր կա, փողն ինչ...

ԱՆԴՐԵԱՍ – (Ատամները կրճտելով): Գոռոզ, ամբարտավան: Ուզում է ինձ խեղդել, ինձ, որ կարող եմ հարյուրին խեղդել այս ճանկերովս: Աա, եթե ձեռքս ընկնեին այդ թղթերը, ցույց կտամ քեզ, թե ով եմ ես... Սուս, այդ ի՞նչ ձայն է:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Ես ոչինչ չեմ լսում:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Դեհ, Անդրեաս, մի թուլանար ամոթ է: Այս մեկն էլ: Ինչ որ լինելու է այն պիտի լինի: (Չգույշ քայլերով անցնում է, Մարգարիտի սենյակը):

ՍԱՂԱԹԵԼ – Գայլը մտավ գառների փարախը – կասեր հայրս: (Մոտենում է սեղանատան դռներին և լույսը հանգցնում: Բեմում տիրում է խավար): Այսպես լավ է, ինձ չեն տեսնիլ: (Լռություն: Սեղանատնից լսվում է ժամացույցի տասնմեկ զարկը): Հիմա եղ էլ եմ վախենում: Երկարատև լռություն:

ԱՆԴՐԵԱՍ – (Երևում է դռների մեջ, չափազանց այլայլված է, դողում է, բայց ուրախ է: Ձեռում ամուր բռնած է թղթերի մի ծրար: Լռություն: Հետո շնչյունով): Սաղաթել:

ՍԱՂԱԹԵԼ – Այստեղ եմ: (Սենյակը նորից լուսավորում է):

ԱՆԴՐԵԱՍ – (Առաջ է գալիս): Ահա նրա հոգին: Ահա ինձ քնից ու հանգստությունից գրկողը: Հարստությունս, անունս, պատիվս, յոթ հարյուր հազարի փրկությունը:

ԱՂԱԹԵԼ – Դե, գնանք, հեռանանք այստեղից:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Թող դեռ տեսնեն, նրանք են թե չէ: (Ծրարը գնում է): Իսկ և իսկ: Ինչպես լավ հաջողվեց: Նա քնած էր երեխայի պես, գիրքը կրծքի վրա բռնած: Բանալիները բարձի տակ էին: Վերցրի ու... ձայն չե՞ս լսում: (Ծրարը շտապով դնում է գրպանը):

ՍԱՂԱԹԵԼ – (Անհանգիստ): Լսում են: Հեռանանք:

Փողոցից լսվում է ոստիկանական շվոցի ձայն:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Աա, ոստիկանները գող են բռնում: Երևի, խեղճերից մեկը քաղցածությունից ստիպված, գողացել է մի փալասի կտոր: Սուս հեռանանք:

ՍԱՂԱԹԵԼ – (Մոտենում է աջ կողմի առաջին դռներին, մի վայրկյան կանգ է առնում և անհետանում):

ԱՆԴՐԵԱՍ – Հետևում է նրան:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – (Դուրս է գալիս գիշերային սպիտակ հագուստով, նայում է աջ ու ձախ այլայլված նկատում է հորը, որ այդ պահին արդեն դռների մոտ է: Ուժգին ցնցվում է ու ճշում թույլ): Հայրիկ: (Մի քանի քայլ առաջ է վազում և բարձր ճշում): Հայրիկ:

ԱՆԴՐԵԱՍ – Դռների միջից սարսափահար հետ է նայում և անհետանում:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ – Հեկեկալով ընկնում է հատակի վրա:

Վարագույրն իջնում է հանդարտ: